

ността повече като “помаци”), с оглед те да си възвърнат пълноценно българското си етническо съзнание и самосъзнание. В периода 1984-1989 г. е организиран “възродителен процес” главно сред мюсюлманското население, манифестиращо се като носител на турско етническо съзнание и самосъзнание.

Взет в неговата тотална определеност и особено откъм неговата реализация в последните години, “възродителният процес” се отрази и продължава да се отразява крайно противоречиво върху ромското население на страната. В това отношение особен интерес представляват разбиранията и оценките на “възродителния процес” сред населението с турско етническо съзнание и самосъзнание, които битуваха и продължават да битуват в някаква форма и същност и сред ромите.

От една страна, голяма част от ромите, които тежнеят към приобщаване на циганите към българския етнос и неговата култура, третират “възродителния процес” като нещо неизбежно и дори облекчаващо ромската адаптация към българския етнос. Според тази част “възродителният процес” внася ред в страната, принуждава туркофилските и туркоманските елементи да спрат или поне да ограничат дейността си сред ромите с цел да ги турцизират. Казано кратко, счита се, че българизацията на небългарските общности в страната облекчава процеса на адаптация на циганите към българския етнос и култура.

От друга страна, немалко от циганите, изповядващи исляма и особено пък допускащи турцизиращо въздействие върху себе си, третират “възродителния процес” резервирано, а някои от тях и нескрито враждебно. Именно из средите на тази категория цигани се формира и разрази истинска буря от протести против обществената действителност у нас, съществувала в периода до 10 ноември 1989 година. Именно от лидерите на тези среди започна и първоначалният следдесетосептемврийски процес на възраждане на организираните движения сред ромите у нас. Но вече с трудно прикриваемы нотки на антибългаризъм и туркофилство. Доколкото тук се докосва един крайно щекотлив въпрос ще си позволя да се спра малко по-детайлно на него.